

FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM
(tredje avdelningen i utökad sammansättning)
den 15 september 1998 *

I de förenade målen T-126/96 och T-127/96,

Breda Fucine Meridionali SpA (BFM), bolag bildat enligt italiensk rätt, i likvidation, Bari (Italien),

och

Ente partecipazioni e finanziamento industria manifatturiera (EFIM), bolag bildat enligt italiensk rätt, i likvidation, Rom,

företrädna av advokaterna Antonio Tizzano och Gian Michele Roberti, Neapel, delgivningsadress: advokatbyrån Tizzano, 36, place du Grand Sablon, Bryssel,

sökande,

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, inledningsvis företrädd av Paul Nemitz och Lucio Gussetti, rättstjänsten, och Enrico Altieri, nationell tjänsteman med förordnande vid kommissionen, därefter av P. Nemitz och Paolo Stancanelli, rättstjänsten, båda i egenskap av ombud, delgivningsadress: rättstjänsten, Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg, Luxemburg,

svarande,

* Rättegångspråk: italienska.

med stöd av

Republiken Frankrike, företrädd av Catherine de Salins, sous-directeur, utrikesministeriets rättsavdelning, och Kareen Rispal-Bellanger, sous-directeur, samma avdelning, Jean-Marc Belorgey och Frédéric Million, chargés de mission, utrikesministeriets rättsavdelning, och Gautier Mignot, secrétaire des affaires étrangères, samma ministerium, samtliga i egenskap av ombud, delgivningsadress: Frankrikes ambassad, 9, boulevard Prince Henri, Luxemburg,

och

Manoir industries SA, bolag bildat enligt fransk rätt, Paris, företrädd av advokaten Bernard van de Walle Ghelcke, Bryssel, delgivningsadress: advokatbyrån Freddy Brausch, 11, rue Goethe, Luxemburg,

intervenienter,

angående en talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut 96/614/EG av den 29 maj 1996 avseende vissa offentliga åtgärder som Italien vidtagit till förmån för Breda Fucine Meridionali SpA (EGT L 272, s. 46), där statligt stöd som den italienska regeringen beviljat bolaget Breda Fucine Meridionali SpA förklarades rättsstridigt och oförenligt med den gemensamma marknaden,

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN
(tredje avdelningen i utökad sammansättning)

sammansatt av ordföranden V. Tiili samt domarna C. P. Briët, K. Lenaerts, A. Potocki och J. D. Cooke,

justitiesekreterare: byrådirektören J. Palacio González,

med hänsyn till det skriftliga förfarandet och efter det muntliga förfarandet den 26 maj 1998,

följande

Dom

Bakgrund till tvisten

- 1 Bolaget Breda Fucine Meridionali (nedan kallat BFM), som bildades år 1962, är verksamt som omsmältningsgjuteri. Det är bland annat specialiserat på att tillhandahålla järnvägsutrustning, i synnerhet korsningsstycken. Det är etablerat i Bari, i södra Italien, en av de regioner som eventuellt kan åtnjuta regionalt stöd i enlighet med artikel 92.3 a i EG-fördraget.

- 2 Fram till slutet av år 1986 kontrollerades BFM av två företag (Oto Melara SpA och Breda Meccanica Bresciana SpA), vilka enligt vad som uppgetts verkade inom försvarssektorn. Vid den tiden genomförde det en rad investeringar, bland annat inom försvars-, kärnkrafts- och energisektorerna. Svaranden har emellertid bestridit att BFM tillhör försvarssektorn. Sedan år 1987 kontrolleras BFM av Finanziaria Ernesto Breda (nedan kallat FEB), som för sin del ägs av det statliga holdingbolaget Ente partecipazioni e finanziamento industria manifatturiera (nedan kallat EFIM).

- 3 Genom lagdekret nr 340 av den 18 juli 1992, vilket bekräftades av lagdekret nr 362/92 av den 14 augusti 1992 (nedan kallat lagdekret nr 362/92) försatte den italienska staten EFIM i likvidation med verkan från och med den dagen. Likvidationsförfarandet reglerades av flera lagdekret, däribland lagdekret nr 414 av den 20 oktober 1992 (nedan kallat lagdekret nr 414/92) och lagdekret nr 487/92 av den 19 december 1992 (nedan kallat lagdekret nr 487/92), vilket med några ändringar omvandlats till lag nr 33 av den 17 februari 1993 (nedan kallad lag nr 33/1993). Detta likvidationsförfarande åtföljdes av stödåtgärder som inte har anmälts av de italienska myndigheterna. Genom beslut av den 23 december 1992, vilket anmäldes till de italienska myndigheterna den 24 februari 1993, inledde kommissionen det förfarande som föreskrivs i artikel 93.2 i fördraget, bland annat avseende lagdekret nr 362/92 och nr 414/92 (kommissionens tillkännagivande enligt artikel 93.2 i EEG-fördraget till de övriga medlemsstaterna och andra berörda parter om stöd som Italien har beslutat att bevilja EFIM (EGT 1993, C 75, s. 2)). Detta förfarande utvidgades till att även omfatta lagdekret nr 487/92, bland annat genom beslut av den 26 januari 1993, vilket delgavs den italienska regeringen den 10 mars 1993 (kommissionens tillkännagivande enligt artikel 93.2 i EEG-fördraget till de övriga medlemsstaterna och andra berörda parter om ett stöd som Italien har beslutat att bevilja EFIM (EGT 1993, C 78, s. 4)). EFIM försattes i tvångslikvidation genom en förordning av den italienske finansministern av den 21 januari 1995. Detta förfarande avslutades definitivt genom beslut av den 27 december 1996. FEB försattes för sin del i tvångslikvidation genom en förordning av den italienske finansministern av den 11 mars 1994.

- 4 Den 5 oktober 1994 inkom ett franskt konkurrentföretag till BFM, bolaget Manoir industries SA (nedan kallat Manoir), med ett klagomål till kommissionen, där det

påtalade det stöd som den italienska staten hade utbetalat till BFM. Genom skrivelse av den 17 oktober 1994 begärde kommissionen att de italienska myndigheterna skulle tillhandahålla den uppgifter om de nämnda åtgärderna.

- 5 I ljuset av de uppgifter som den erhållit drog kommissionen bland annat slutsatsen att FEB och EFIM mellan år 1985 och år 1994 vid flera tillfällen intervererat för att stödja BFM, genom att tillskjuta kapital, genom att kompensera dess förluster och bevilja det lån och att det sistnämnda hade kunnat fortsätta sin verksamhet och undgå likvidation bland annat tack vare en specialbestämmelse i lag nr 33/1993.

- 6 Eftersom kommissionen fann det mycket svårt att avgöra om åtgärderna i fråga var förenliga med den gemensamma marknaden, meddelade kommissionen genom skrivelse av den 10 mars 1995 den italienska regeringen att den beslutat att inleda det förfarande som föreskrivs i artikel 93.2 i EG-fördraget avseende de nämnda åtgärderna och uppmanade den sistnämnda inkomma med yttrande. Den italienska regeringen tog ställning till denna skrivelse den 3 maj 1995 och underströk därvid att kommissionens synpunkter var vaga och opreciserade, eftersom de inte innehöll någon uppgift om beloppet av stödet i fråga. Den tillbakavisade dock kommissionens påståenden.

- 7 Genom skrivelse av den 12 september 1995 uppmanade kommissionen de italienska myndigheterna att delge den BFM:s balansräkningar för åren 1985—1994.

- 8 Kommissionen informerade genom sitt tillkännagivande enligt artikel 93.2 i EG-fördraget, riktat till de övriga medlemsstaterna och andra berörda parter om stöd som Italiens regering beviljat BFM (EGT 1995, C 293, s. 8, nedan kallat meddelandet om inledande av förfarandet), medlemsstaterna och berörda tredje parter om att den inlett det förfarande som föreskrivs i den nämnda artikeln.

- 9 I sjätte stycket i detta meddelande om inledande av förfarandet har kommissionen bland annat lämnat följande redogörelse:

”Enligt akterna i fallet BFM har företaget erhållit 52 miljarder [LIT] från EFIM och även erhållit lån från bankerna med statlig garanti till ett belopp av sammanlagt 10 miljarder [LIT]. Under den särskilda lagen som gällde för avvecklingen av EFIM blev inte BFM försatt i likvidation trots att avvecklingen av ett moderbolag normalt alltid även medför avveckling av dess dotterbolag. Ytterligare en specialbestämmelse, som ingår i artikel [7 andra stycket] i italiensk nationell lag nr 33 av den 17 februari 1993 och som endast tillämpas på EFIM-kontrollerade företag, har möjliggjort för BFM att stanna kvar på marknaden och undvika att bli likviderat. Denna bestämmelse innebär ett avvikande från de tvingande reglerna i artikel 2448 i Italiens civillag, vilken föreskriver att ett företag skall upplösas om förlusterna reducerar kapitalet till mindre än ett lagenligt minimum av 200 miljoner [LIT].”

- 10 I tionde stycket i detta meddelande om inledande av förfarandet har kommissionen även konstaterat följande:

”BFM ... [har] bokfört betydande förluster under de tre senaste åren och ... skulderna [är] för närvarande fem gånger så stora som aktiekapitalet. Det finns i själva verket anledning att anse, att det endast och allenast är tack vare de statliga åtgärderna som de åtnjutit, t. ex. medel som tillhandahållits av EFIM och [FEB] och de garantier som lämnats av staten till BFM:s leverantörer och kreditorer, som de lyckats hålla sig kvar på denna marknad.”

- 11 Kommissionen har på grundval av de uppgifter som den erhållit bedömt att under räkenskapsåret 1993 uppgick BFM:s totala skuld till 88,7 miljarder LIT i förhållande till ett aktiekapital på 17 miljarder LIT.

- 12 Efter att ha analyserat situationen drog kommissionen tills vidare den slutsatsen att "de åtgärder som vidtagits av Italiens regering till förmån för BFM, i synnerhet icke-tillämpning av de allmänna reglerna för likvidation och upplösning av företag samt garantierna med avseende på BFM:s skulder och de åtgärder (särskilt i form av medel och garantier) som vidtagits av ... EFIM och ... [FEB] möjliggjort för BFM att på konstlat vis stanna kvar på marknaden, varför åtgärderna måste anses som ett statligt stöd som snedvrider konkurrensen på den berörda marknaden" (tolfte stycket i meddelandet om inledande av förfarandet). Kommissionen underströk dessutom åter att den fann det mycket svårt att avgöra huruvida "detta stöd är förenligt med den gemensamma marknaden, i synnerhet den garanti som lämnats av staten för BFM:s skulder, de medel och garantier som lämnats till BFM av EFIM och [FEB], underlåtenheten att på BFM tillämpa bestämmelserna i Italiens civilrätt beträffande likvidation och upplösning av företag samt övriga statliga åtgärder som BFM må ha åtnjutit" (sextonde stycket i meddelandet om inledande av förfarandet).
- 13 De yttranden som Manoir och den tyska regeringen inkommit med till kommissionen genom skrivelser av den 21 november 1995 respektive den 6 november 1995 har översänts till den italienska regeringen genom skrivelse av den 31 januari 1996. Den italienska regeringen har inte tagit ställning till dessa yttranden.
- 14 Ett möte har ägt rum den 27 februari 1996. Därvid förklarade BFM sitt ställningstagande för företrädare för kommissionens generaldirektorat för konkurrens. De sistnämnda begärde en revisionsberättelse avseende BFM:s ekonomiska och finansiella ställning, med mer utförliga detaljer om de tillhandahållna uppgifterna. Den 4 april 1996 översände de italienska myndigheterna den begärda berättelsen till kommissionen.
- 15 Den 29 maj 1996 antog kommissionen beslut 96/614/EG avseende vissa offentliga åtgärder som Italien vidtagit till förmån för BFM (EGT L 272, s. 46, nedan kallat det omtvistade beslutet).

16 Artikel 1 i det omtvistade beslutet har följande lydelse:

”De statliga stödåtgärder som vidtagits till förmån för BFM är lagstridiga eftersom de, i strid med artikel 93.3 i Romfördraget, inte anmälts till kommissionen innan de genomfördes. De stödåtgärder som avses är följande:

- a) Kapitaltillskott på totalt 12 miljarder [LIT], varav 7 miljarder [LIT] år 1986 och 5 miljarder [LIT] år 1987.
- b) Förlusttäckning med 50,8 miljarder [LIT], varav 7,1 miljarder [LIT] år 1985, 11,2 miljarder [LIT] år 1987, 3, 9 miljarder [LIT] år 1988, 11,6 miljarder [LIT] år 1990, 17 miljarder [LIT] år 1991.
- c) Finansiering som [FEB] och EFIM beviljat BFM och som omvandlats till en skuld på 63 miljarder [LIT] som BFM har till de båda moderföretagen.
- d) Bestämmelserna i artikel 7 andra stycket i lag nr 33/1993, som förlängts genom ministerdekret av den 24 januari 1996, då BFM härigenom kunnat låta bli att betala tillbaka sina skulder till staten och till statliga företag, inklusive de skulder som BFM har gentemot offentliga finansieringsinstitut, och icke desto mindre kunnat förbli verksamt utan att betala tillbaka det stöd som måste förklaras oförenligt samt undvika upplösning.
- e) Bestämmelserna i lag nr 33/1993 i den utsträckning dessa bidragit till att BFM kunnat ställa in återbetalningen av de lån som beviljats av de offentliga finansieringsinstituten ISVEIMER och IMI på totalt 6 609 miljoner [LIT].

Dessa stödåtgärder är dessutom oförenliga med den gemensamma marknaden i enlighet med artikel 92 i Romfördraget.”

- 17 I artikel 2 i beslutet föreskrivs att Italien skall återkräva de stöd som betalats ut till BFM, varvid det totala beloppet skall höjas med ränta som löper från den dag de beviljades fram till den dag då de återbetalas. Slutligen skall enligt artikel 3 i beslutet Italien omedelbart upphäva och ej längre tillämpa bestämmelserna om undantag vad gäller skulder till staten och gentemot statliga företag samt bestämmelserna om inställning av återbetalning av lån som beviljats av offentliga finansieringsinstitut.
- 18 BFM försattes i administrativ tvångslikvidation den 21 augusti 1996. Det hölls en offentlig auktion och BFM:s tillgångar överläts av förvaltaren på köparen Finmeccanica.

Förfarandet

- 19 Under dessa omständigheter väckte BFM och EFIM talan genom ansökningar som inkom till förstainstansrättens kansli den 12 augusti 1996. Målen har registrerats under nummer T-126/96 respektive T-127/96.
- 20 Genom ansökningar som inkom till förstainstansrättens kansli den 18 december 1996 respektive den 30 januari 1997 begärde Manoir och Republiken Frankrike att få intervensera till stöd för svarandens yrkanden i båda målen.

- 21 Genom telefax som inkom till förstainstansrättens kansli den 6 februari 1997 begärde Republiken Italien att få intervensera till stöd för sökandenas yrkanden i båda målen.

- 22 Genom skrivelser som inkom till förstainstansrättens kansli den 20 februari 1997 har sökandena i båda målen begärt sekretess gentemot Republiken Frankrike och Manoir för vissa uppgifter i handlingarna i målen.

- 23 Genom beslut av den 11 mars 1997 avtog förstainstansrättens ordförande Republiken Italiens interventionsansökningar, eftersom de inkommit för sent.

- 24 Genom beslut av den 16 juli 1997 beviljade förstainstansrättens ordförande Republiken Frankrikes och Manoirs ansökningar om att få intervensera till stöd för svaranden i båda målen samt beviljade delvis sökandenas begäran om sekretess.

- 25 Genom beslut av den 30 september 1997 beslutade förstainstansrättens ordförande, efter att parterna hörts, att förena mål T-126/96 och mål T-127/96 vad gäller det skriftliga och muntliga förfarandet och domen.

- 26 Intervenienterna har ingivit sina interventionsinlagor den 15 oktober 1997.

- 27 Kommissionen har avstått från att yttra sig över dessa inlagor genom skrivelse som inkom till förstainstansrättens kansli den 5 december 1997. Sökandena har för sin del inkommit med yttranden över interventionsinlagorna den 16 februari 1998. Det skriftliga förfarandet avslutades den dagen.
- 28 På grundval av referentens rapport beslutade förstainstansrätten (tredje avdelningen i utökad sammansättning) att inleda det muntliga förfarandet. Parterna utvecklade sin talan och svarade på förstainstansrättens muntliga frågor vid offentligt sammanträde den 26 maj 1998. Som en åtgärd för processledning anmodades parterna att inkomma med vissa upplysningar till rätten.

Parternas yrkanden

- 29 BFM har yrkat att förstainstansrätten skall
- helt eller, i andra hand, delvis ogiltigförklara det omtvistade beslutet,
 - förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.
- 30 EFIM har yrkat att förstainstansrätten skall
- helt eller, i andra hand, delvis ogiltigförklara det omtvistade beslutet,
 - förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

31 Kommissionen har i båda målen yrkat att förstainstansrätten skall

— ogilla talan,

— förplikta sökandena att ersätta rättegångskostnaderna.

32 Den franska regeringen har, till stöd för kommissionens yrkanden, även yrkat att förstainstansrätten skall underkänna sökandenas andra grund.

33 Manoir har yrkat att förstainstansrätten skall

— ogilla talan,

— förplikta sökandena att ersätta rättegångskostnaderna, inklusive de som avser interventionen.

Prövning i sak

34 Sökandena har anfört fem grunder till stöd för sina yrkanden. Den första grunden, som är uppdelad i två delar, avser dels ett åsidosättande av sökandenas processuella rättigheter, i och med att det omtvistade beslutet förklarade åtgärder som inte avsågs i meddelandet om inledande av förfarandet rättsstridiga och oförenliga med den gemensamma marknaden, dels ett åsidosättande av motiveringsskyldigheten. Den andra grunden avser ett åsidosättande av rättssäkerhetsprincipen och principen om skydd för berättigade förväntningar samt att preskriptionstiden om fem år inte hade iakttagits. Den tredje grunden avser överträdelse av artikel 92.1 i fördraget, i och med att kommissionen inte har visat att de ifrågasatta åtgärderna

utgjorde statligt stöd. Den fjärde grunden avser en oriktig tillämpning av artikel 92.3 a och 92.3 c i fördraget. Den femte grunden avser slutligen att artikel 2 i det omtvistade beslutet är rättsstridig. Eftersom den andra och den femte grunden i huvudsak ifrågasätter den tidsperiod som förlöpte mellan det att det ifrågasatta stödet beviljades och att kommissionen fördömde det i det omtvistade beslutet, skall dessa grunder behandlas tillsammans.

Den första grundens första del: Åsidosättande av processuella rättigheter

Parternas argument

- 35 Sökandena har anmärkt att kommissionen, i meddelandet om inledande av förfarandet, endast angav att BFM erhållit finansiering av EFIM som uppgick till 52 miljarder LIT samt lån garanterade av staten som uppgick till 10 miljarder LIT, utan att hänvisa vare sig till andra påstådda tillskott av tillgångar eller till de datum då dessa skulle ha ägt rum. De understryker att kommissionen i det ovan nämnda meddelandet således inte alls har nämnt större delen av det stöd som ifrågasätts i det omtvistade beslutet.
- 36 Genom att i det slutliga beslutet för första gången ifrågasätta stöd som den tidigare inte hade ifrågasatt skulle kommissionen dels ha kränkt sökandenas rätt till försvar, dels åsidosatt andan i det förfarande som föreskrivs i artikel 93.2 i fördraget, som bland annat har till mål att ge den berörda medlemsstaten och de berörda företagen samt övriga medlemsstater och berörda kretsar en möjlighet att yttra sig.

- 37 Sökandena har tillagt att förbudet mot att i det slutliga beslutet ändra de anmärkningar som framställts i meddelandet om inledande av förfarandet eller att där tillägga nya sådana är gemensamt för alla liknande förfaranden som föreskrivs i gemenskapsrätten.
- 38 Under dessa omständigheter anser de att det omtvistade beslutet bör ogiltigförklaras, om inte annat för att det avser ett påstått stöd som inte uttryckligen har bestridits i meddelandet om inledande av förfarandet.
- 39 Kommissionen har för det första gjort gällande att talan inte kan prövas på grundval av anmärkningarna avseende meddelandet om inledande av förfarandet, eftersom sökandena inte har väckt talan mot denna rättsakt, mot vilken talan kan väckas, genom att uttrycka en slutlig bedömning av stödets karaktär (se domstolens dom av den 30 juni 1992 i mål C-312/90, Spanien mot kommissionen, REG 1992, s. I-4117).
- 40 Kommissionen understryker att den i sextonde stycket i meddelandet om inledande av förfarandet har definierat syftet med undersökningen på sådant sätt att det täcker alla de offentliga åtgärder som BFM omfattats av (se ovan punkt 12, slutet).
- 41 Kommissionen har förklarat att den i vilket fall som helst har definierat syftet med sin undersökning. Detta har skett genom att den medelst telefax av den 1 december 1994 dels begärde att EFIM:s likvidator skulle framlägga "alla nödvändiga upplysningar för att klarlägga ärendet", dels begärde att de italienska myndigheterna skulle inge balansräkningar för de senaste tio åren och vidare genom att den sände de italienska myndigheterna en kopia av Manoires och den tyska regeringens yttranden och uppmanade dem att inge sina yttranden över detta. Dessutom var BFM och EFIM mycket väl medvetna om vilket stöd de åtnjutit.

- 42 Sökandena har svarat att en talan avseende ett meddelande om inledande av det förfarande som avses i artikel 93.2 i fördraget enbart är tillåten om kommissionen felaktigt har kvalificerat ett befintligt stöd såsom nytt. Eftersom detta inte är fallet här, kan anmärkningarna gentemot meddelandet om inledande av förfarandet upp-tas till sakprövning.

Förstainstansrättens bedömning

- 43 Vad först beträffar frågan om talan kan prövas på denna grund är det visserligen så att ett beslut som inleder det förfarande som föreskrivs i artikel 93.2 i fördraget har rättsverkningar och således utgör en rättsakt mot vilken talan kan väckas, eftersom det innebär en kvalificering av stödet såsom befintligt eller nytt och ett val av till-lämpliga förfaranderegler (domen i det ovannämnda målet Spanien mot kommis-sionen, punkterna 17, 20 och 24). Det är emellertid endast på detta sätt som det kan utgöra en rättsakt mot vilken talan kan väckas i den mening som avses i artikel 173 i fördraget. I den nämnda domen har nämligen domstolen förklarat att dess prövning inte avsåg kommissionens bedömning av stödets förenlighet med fördra-get (punkt 10 i domen). Talan kan således prövas på denna grund.
- 44 Det framgår av en fast rättspraxis att om en första granskning leder kommissionen till övertygelsen att ett statligt stöd är oförenligt med fördraget eller det på grund-val av denna är alltför svårt att bedöma om ett stöd är förenligt med den gemen-samma marknaden, är kommissionen skyldig att införskaffa alla nödvändiga ytt-randen och därvid inleda förfarandet enligt artikel 93.2 i fördraget (se bland annat domstolens dom av den 2 april 1998 i mål C-367/95 P, kommissionen mot Sytraval m. fl., REG 1998, s. I-1719, punkt 39).
- 45 Det framgår nämligen av artikel 93.2 i fördraget att kommissionen beslutar "efter att ha gett berörda parter tillfälle att yttra sig". Domstolen har fastslagit att syftet med meddelandet om inledande av förfarandet uteslutande är att från de berörda parterna erhålla alla uppgifter som kan ge kommissionen vägledning för dess

framtida handlande (domstolens dom av den 12 juli 1973 i mål 70/72, kommissionen mot Tyskland, REG 1973, s. 813, punkt 19; svensk specialutgåva, volym 2).

- 46 Det skall på detta stadium konstateras att de åtgärder som bestridits i det förevarande fallet inte har anmälts till kommissionen innan de vidtogs, i strid med kraven i artikel 93.3 i fördraget. Förstainstansrätten vill i det avseendet erinra om att syftet med denna anmälningsskyldighet är att ge kommissionen tillfälle att i god tid och i gemenskapernas allmänna intresse utöva sin prövningsrätt i fråga om alla förslag som avser att införa eller ändra stöd (domstolens dom av den 14 februari 1990 i mål C-301/87, Frankrike mot kommissionen, REG 1990, s. I-307, punkt 17).
- 47 I det avseendet är det viktigt att tillbakavisa sökandenas argument att en bestämmelse som har exakt samma verkan på BFM:s rättsliga och finansiella ställning som artikel 7 andra stycket i lag nr 33/1993, i det förevarande fallet lagdekret nr 414/92, redan hade anmälts till kommissionen och underförstått godkänts av denna. Under handläggningen av det stöd som Italien beslutat att bevilja EFIM hade nämligen kommissionen konstaterat att de italienska myndigheternas översändande av en kopia av det ifrågasatta lagdekretet nr 414/92 inte kunde godtas såsom giltig anmälan, då den inte innehöll någon uttrycklig hänvisning till artikel 93.3 i fördraget och då den inte hade framlagts för generalsekretariatet. Åtgärderna i fråga skulle följaktligen inte anses vara anmälda (se ovan nämnda tillkännagivande av kommissionen, punkt 1, stycke 8—10).
- 48 Till yttermera visso har de italienska myndigheterna underlåtit att tillhandahålla de upplysningar som kommissionen begärt av dem den 17 oktober 1994, innan den inledde det förfarande som föreskrivs i artikel 93.2 i fördraget (se ovan punkt 4). Kommissionen har således varit tvungen att på detta stadium nöja sig med den information som klaganden tillhandahöll.

- 49 Förstainstansrätten anser att under dessa omständigheter och särskilt då det inte har skett någon föregående anmälan har inte kommissionen, på det stadium då förfarandet inleddes, kunnat ha en klar föreställning om de stödåtgärder som BFM hade åtnjutit. Kommissionen kan därför inte lastas för att i meddelandet om inledande av förfarandet i allmänna termer, förutom artikel 7 andra stycket i lag nr 33/1993, ha ifrågasatt "medel som tillhandahållits av EFIM och [FEB] och de garantier som lämnats av staten till BFM:s leverantörer och kreditorer" (se ovan punkt 12) och "de åtgärder (särskilt i form av medel och garantier) som vidtagits av ... EFIM och ... [FEB]" (se ovan punkt 8). Dessutom har hänvisningen till att åtgärderna var av återkommande art (se bland annat tionde stycket i meddelandet om inledande av förfarandet) med nödvändighet gjort det möjligt för de berörda att förstå att kommissionens undersökning avsåg alla de stödåtgärder som vidtagits under de föregående åren.
- 50 Förstainstansrätten anser under alla omständigheter att det stöd som avsågs i det omtvistade beslutet (se ovan punkt 16), nämligen kapitaltillskottet, förlusttäckningen, den finansiering som FEB och EFIM beviljat BFM, artikel 7 andra stycket i lag nr 33/1993, varigenom BFM bland annat kunnat låta bli att betala tillbaka sina skulder till staten och till statliga företag samt bestämmelserna i lag nr 33/1993 i den utsträckning dessa bidragit till att BFM kunnat ställa in återbetalningen av de lån som beviljats av offentliga finansieringsinstitut, onekligen är av samma karaktär som de åtgärder som har ifrågasatts i meddelandet om inledande av förfarandet och som har nämnts i föregående punkt.
- 51 Under de särskilda förhållandena i detta fall — däribland det förhållandet att stödet inte har anmälts och att det saknas omstruktureringsplan (punkterna 46 ovan samt 87 och 88 nedan) — saknar den omständigheten att stödets exakta belopp inte hade angetts förrän i det slutliga beslutet relevans, eftersom en exakt bestämning av detta framför allt var nödvändig för att avgöra vilket belopp som skulle återbetalas. På samma sätt skulle kommissionen rättsenligt ha kunnat ange de berörda årtalen i det slutliga beslutet, eftersom kommissionen först vid en genomgång av BFM:s balansräkningar, som ingetts på kommissionens begäran, kunde kontrollera vid vilka tidpunkter åtgärderna hade vidtagits.

- 52 För övrigt skulle BFM utan tvekan ha kunnat sakna kännedom om vilka statliga åtgärder det omfattats av under de nämnda åren.
- 53 Eftersom slutligen de stöd som därefter i det slutliga beslutet ansetts rättsstridiga och oförenliga med den gemensamma marknaden på tillräckligt upplysande sätt beskrivits i meddelandet om inledande av förfarandet, drar förstainstansrätten därav slutsatsen att meddelandet om inledande av förfarandet vederbörligen har möjliggjort för berörda parter, däribland BFM och EFIM, att i rätt tid inge yttranden.
- 54 Av detta följer att talan inte kan vinna bifall på den första grundens första del.

Den första grundens andra del: Åsidosättande av motiveringsskyldigheten

Parternas argument

- 55 Sökandena har gjort gällande att det omtvistade beslutet är behäftat med allvarliga brister i motiveringen, bland annat avseende frågan om åtgärderna i fråga är av stödkaraktär och om de kan anses förenliga med den gemensamma marknaden, vilket skulle ha haft en direkt inverkan på utvecklingen av det resonemang som kommissionen fört och beslutets logiska sammanhang och på så sätt ha hindrat sökanden från att förstå skälen för beslutet.
- 56 Kommissionen anser att talan inte kan vinna bifall på grundval av denna anmärkning.

Förstainstansrättens bedömning

- 57 Den skyldighet som gemenskapsinstitutionerna har enligt artikel 190 i fördraget att motivera sina beslut syftar till att ge gemenskapsdomstolarna en möjlighet att utföra sin laglighetsprövning och till att ge de berörda kännedom om motiven till den vidtagna åtgärden för att de skall kunna försvara sina rättigheter och kontrollera om beslutet är välgrundat eller ej (se exempelvis förstainstansrättens dom av den 12 december 1996 i mål T-358/94, *Air France mot kommissionen*, REG 1996, s. II-2109, punkt 161).
- 58 Det omtvistade beslutet innehåller i sin helhet en redogörelse som är tillräcklig för att motivera artikel 1 i detta beslut, enligt vilken åtgärderna i fråga utgör statligt stöd som är lagstridigt och oförenligt med den gemensamma marknaden. Beslutet är inte osammanhängande, eftersom kommissionen har givit tillräcklig förklaring till att varje förlusttäckning hade gjort det möjligt för BFM att hålla sig kvar på marknaden, trots att det var uppenbart olönsamt sedan bildandet och trots att dess ursprungliga aktiekapital sedan länge överstegs av dess förluster. Kommissionen har även givit tillräcklig förklaring till varför den ansett att den särskilda ordningen inte var motiverad. Den har slutligen förklarat att gemenskapsrätten kräver att stödet återkrävs och har således motiverat artikel 2 och 3, enligt vilka effekterna av stödet måste ogiltigförklaras.
- 59 Under dessa omständigheter kan talan inte heller vinna bifall på den första grundens andra del.
- 60 Följaktligen kan talan inte vinna bifall på den första grunden.

Den andra och den femte grunden: Åsidosättande av rättssäkerhetsprincipen och principen om skydd för berättigade förväntningar respektive bristande iakttagelse av preskriptionstiden på fem år samt att artikel 2 i det omtvistade beslutet är av rättsstridig karaktär.

Parternas argument

- 61 Under sin andra grund har sökandena för det första gjort gällande att kommissionen, genom att låta sin juridiska bedömning omfatta även rättsakter och förhållanden som gick tillbaka till år 1985, inte har iakttagit rättssäkerhetsprincipen och principen om skydd för berättigade förväntningar. Ett beslut varigenom det fastställs att åtgärder som var så avlägsna i tiden var rättsstridiga och oförenliga är ägnat att ha allvarliga och oberättigade verkningar på säkerheten i rättsliga och ekonomiska mellanhavanden. För det andra har kommissionen inte iakttagit en preskriptionstid som, i analogi med vad som föreskrivs inom andra områden, borde uppgå till fem år.
- 62 Till utveckling av påståendet att artikel 2 i det omtvistade beslutet är av rättsstridig karaktär har sökandena under den femte grunden gjort gällande att den skyldighet att återkräva det utbetalade stödet som föreskrivs i denna artikel även strider mot rättssäkerhetsprincipen och principen om skydd för berättigade förväntningar samt mot proportionalitetsprincipen och icke-diskrimineringsprincipen.
- 63 Sökandena anser följaktligen att det omtvistade beslutet skall ogiltigförklaras, om inte annat så för att det avser stöd som påstås ha beviljats mer än fem år före meddelandet om inledande av förfarandet.

- 64 Kommissionen har framhållit att det inte finns någon regel som föreskriver en preskriptionstid eller preklusionsfrist för dess initiativ inom området för statligt stöd. Enligt kommissionen kan sökandena inte heller stödja sig på de principer som åberopats i det förevarande fallet.
- 65 Återkrav skulle dessutom vara en logisk följd av att det fastställts att stödet i fråga är rättsstridigt (domstolens dom av den 21 mars 1990 i mål C-142/87, Belgien mot kommissionen, REG 1990, s. I-959, punkt 66). Närmare bestämt förutsätter det återställande av den föregående situationen, som avses i beslutet om återbetalning, med nödvändighet att detta beslut även omfattar återbetalning av ränta på de belopp som beviljas från och med den dag då betalning sker (förstainstansrättens dom av den 8 juni 1995 i mål T-459/93, Siemens mot kommissionen, REG 1995, s. II-1675, punkt 96—103).
- 66 Den franska regeringen har medgett att iakttagandet av rättssäkerhetsprincipen och principen om skydd för berättigade förväntningar under vissa förhållanden kan ha till verkan att ett beslut om fastställelse av att ett statligt stöd är rättsstridigt och oförenligt med den gemensamma marknaden inte längre kan antas efter det att en viss tidsfrist har löpt ut. I avsaknad av en preskriptionstid fastställd av gemenskapslagstiftaren skulle det vara att föredra att från fall till fall granska om rättssäkerhetsprincipen har iakttagits. Tillämpningen av denna princip kan i vart fall inte leda de berörda till att åsidosätta bestämmelserna i artikel 93 i fördraget. Vad beträffar det förevarande fallet anser regeringen att sökandena inte kan åberopa någon preskription.

Förstainstansrättens bedömning

- 67 Det skall först framhållas att någon preskriptionstid hittills inte har fastställts av gemenskapslagstiftaren på området för kommissionens verksamhet på området för statligt stöd som inte har anmälts. För att en preskriptionstid skall fylla funktionen att garantera rättssäkerheten, måste den i princip fastställas i förväg av gemenskapslagstiftaren (exempelvis domstolens dom av den 15 juli 1970 i mål 41/69, ACF Chemiefarma mot kommissionen, REG 1970, s. 661, punkterna 19 och 20,

svensk specialutgåva, volym 1, och av den 14 juli 1972 i mål 48/69, ICI mot kommissionen, REG 1972, s. 619, punkterna 47 och 48, svensk specialutgåva, volym 2, och förstainstansrättens dom av den 17 oktober 1991 i mål T-26/89, De Compte mot parlamentet, REG 1991, s. II-781, punkt 68).

- 68 Det är dessutom inte möjligt att analogt tillämpa vare sig den tidsfrist som fastställs i rådets förordning (EEG) nr 2988/74 av den 26 november 1974 om preskriptionstider i fråga om förfaranden och verkställande av påföljder enligt Europeiska ekonomiska gemenskapens transport- och konkurrensregler (EGT L 319, s. 1) eller den tidsfrist som stadgas i artikel 43 i EG-stadgan för domstolen, där det föreskrivs en preskriptionstid för talan gentemot gemenskapen i utomobligatoriska rättsförhållanden.
- 69 Det skall vidare erinras om att åtgärderna i fråga inte har anmälts till kommissionen. Såsom den franska regeringen har gjort gällande kan en stödmottagare, utom under extraordinära omständigheter, inte ha berättigade förväntningar på att ett stöd är rättsenligt annat än om detta stöd har beviljats med iakttagande av bestämmelserna i artikel 93 i fördraget (domstolens dom av den 20 september 1990 i mål C-5/89, kommissionen mot Tyskland, REG 1990, s. I-3437, punkt 17, svensk specialutgåva, volym 10, och av den 14 januari 1997 i mål C-169/95, Spanien mot kommissionen, REG 1997, s. I-135, punkt 48). Dessutom får inte en medlemsstat på något sätt ha fördel av följderna av sin underlåtenhet att uppfylla den anmälningsskyldighet som föreskrivs i artikel 93.3 i fördraget (domen i det ovannämnda målet Frankrike mot kommissionen, punkt 11).
- 70 Talan kan, av dessa skäl och eftersom det inte har visats att det föreligger extraordinära omständigheter i detta fall, således inte vinna bifall på dessa två grunder.

Den tredje grunden: Överträdelse av artikel 92.1 i fördraget, i och med att kommissionen inte har fastställt att åtgärderna i fråga är av stödkaraktär

Parternas argument

- 71 Sökandena anser att de ifrågasatta åtgärderna inte utgör stöd i den mening som avses i artikel 92.1 i fördraget. Det är fråga om investeringar som dels en privat investerare hade kunnat göra och som dels var motiverade inom ramen för omstruktureringsplanen och avsedda att möjliggöra att återge företaget dess lönsamhet samt att det kunde säljas på bättre villkor.
- 72 Sökandena invänder att kommissionen inte har bedömt åtgärderna i fråga mot bakgrund av den situation som rådde vid den tidpunkt då dessa vidtogs. De anser att om kommissionen hade beaktat den möjliga förklaringen till åtgärderna samt BFM:s situation vid den tidpunkt då de statliga åtgärderna vidtogs skulle dess beslut ha varit annorlunda och till deras fördel.
- 73 De påstår i det avseendet för det första att den skuldsättning som är en följd av nyttjandeavgifter förbundna med BFM:s verksamhet inom försvarssektorn före år 1987 har haft avsevärd inverkan på resultatet under följande period. Dessutom omfattas de åtgärder som vidtagits under den period då BFM verkade för försvarssektorn inte av artikel 92, utan av undantaget i artikel 223.1 b i fördraget.
- 74 De åtgärder som vidtagits efter år 1987 kan förklaras med den "koncernpolitik" som moderbolaget bedrev, vilken styrdes av omsorgen om att skydda koncernens rykte och tilltron till denna samt värdet av den investering som tidigare genomförts. Slutligen var det system som infördes genom artikel 7 andra stycket i lag

nr 33/1993 (se ovan bland annat punkt 5) nödvändigt för att återupprätta BFM:s industriella lönsamhet.

- 75 Sökandena har erinrat om att domstolen i sin dom av den 14 november 1984 i mål 323/82, Intermills mot kommissionen (REG 1984, s. 3809, punkt 39; svensk specialutgåva, volym 7) ansåg att en åtgärd som kännetecknas av "betalningen av tidigare skulder för att rädda ett företag inte nödvändigtvis har den verkan att handeln påverkas i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset, i den mening som avses i artikel 92.3 [i fördraget], när en sådan åtgärd exempelvis följs av en omstruktureringsplan".
- 76 Sökandena påstår att BFM från september 1984 hade antagit en omstruktureringsplan och att saneringsförfarandet fortgått som planerat sedan år 1985. De har anmärkt att det ekonomiska resultatet år 1988 nästan var i jämvikt. Även om de medger att den positiva tendensen avbröts år 1989 — detta på grund av "extraordinära omständigheter" — understryker de att en ny omstruktureringsfas sedan år 1992 har medfört avgörande kapacitets- och arbetskraftsminskningar och att en undersökning visar en klar förbättring av förvaltningsuppgifterna. BFM var i själva verket lönsamt vid den tidpunkt då kommissionen antog det omtvistade beslutet.
- 77 Kommissionen anser att invändningen är ogrundad. I det förevarande fallet har ingen omstruktureringsplan meddelats kommissionen. Mottagaren av ett beslut där ett stöd förklaras oförenligt med den gemensamma marknaden har bevisbördan för att de ifrågasatta åtgärderna tjänar till att lösa strukturella problem för det företag som åtnjuter det nämnda stödet. Under alla omständigheter hade undantagsordningen i det förevarande fallet, som föreskrevs i lag nr 33/1993, varat för länge, mer än fyra år.
- 78 Kommissionen har vidare understrukit att BFM inte har noterat någon vinst sedan det bildades. Under dessa omständigheter kan inte EFIM:s och FEB:s beteende gentemot BFM liknas vid en vanlig investerares, inte ens sett mot bakgrund av en

räddning av koncernen, eftersom företaget inte hade några seriösa utsikter att bli lönsamt. De argument som sökandena har framfört avseende skälen till skuldsättningen saknar för övrigt helt relevans. Kommissionens bedömning är nämligen inte av moralisk art, utan begränsas till att avgöra företagets förmåga att på kort sikt, tack vare stödåtgärderna, lyckas verka i ett marknadsekonomiskt system.

Förstainstansrättens bedömning

79 Enligt en fast rättspraxis kan offentliga myndigheters åtgärder avseende ett företags kapital, oavsett formen, utgöra statligt stöd när villkoren i artikel 92 i fördraget är uppfyllda. För att bedöma om detta är fallet skall det således bedömas om en privat investerare under liknande omständigheter hade kunnat bringas att göra kapitaltillskott av den storleken. I det avseendet har domstolen uttalat att även om den privata investerarens beteende, med vilket en åtgärd av en offentlige investeraren som eftersträvar ekonomisk-politiska mål måste jämföras, inte nödvändigtvis är detsamma som den vanlige investerarens, vilken placerar kapital för att det skall ge avkastning på mer eller mindre kort sikt, måste det åtminstone motsvara ett privat holdingbolags eller en privat koncerns, som för en — allmän eller sektoriell — strukturpolitik och som styrs av mer långsiktiga lönsamhetsperspektiv (se bland annat domstolens dom av den 14 september 1994 i de förenade målen C-278/92, C-279/92 och C-280/92, Spanien mot kommissionen, REG 1994, s. I-4103, punkt 20—22).

80 Domstolen har även fastställt att "en privat aktieägare rimligtvis kan skjuta till det kapital som behövs för att säkerställa ett företags fortbestånd när det befinner sig i övergående svårigheter men, eventuellt efter en omstrukturering, är i stånd att åter bli lönsamt. Det finns följaktligen skäl att anta att ett moderbolag också, under en begränsad tid, kan kompensera förluster i ett av sina dotterbolag för att senare kunna avveckla det på gynnsammare villkor. ... När emellertid kapitaltillskott från en offentlig investerare sker utan några som helst utsikter till vinst, ens på lång sikt,

skall sådana tillskott anses vara stöd enligt artikel 92 i fördraget” (domstolens dom av den 21 mars 1991 i mål C-303/88, Italien mot kommissionen, REG 1991, s. I-1433, punkterna 21 och 22; svensk specialutgåva, volym 11).

- 81 Innan vi går vidare till analysen av det förevarande fallet är det viktigt att erinra om att kommissionens prövning av frågan om en viss åtgärd kan betecknas som stöd i den mening som avses i artikel 92.1 i fördraget då en stat inte har agerat ”som en vanlig ekonomisk aktör” innefattar en komplicerad ekonomisk bedömning (domstolens dom av den 29 februari 1996 i mål C-56/93, Belgien mot kommissionen, REG 1996, s. I-723, punkterna 10 och 11). Det framgår emellertid av en fast rättspraxis att kommissionen har ett vidsträckt utrymme för skönsmässig bedömning när den antar en rättsakt som förutsätter sådana bedömningar. Domstolsprövningen av den nämnda rättsakten skall begränsas till en kontroll av att reglerna för förfarandet och motiveringen har beaktats, att de faktiska omständigheter som lagts till grund för det omtvistade ställningstagandet är materiellt riktiga, att bedömningen av dessa omständigheter inte är uppenbart oriktig och att det inte förekommit maktmissbruk (domen i det ovannämnda målet Belgien mot kommissionen, punkt 11, och domen i det ovannämnda målet Air France mot kommissionen, punkterna 71 och 72). Det ankommer i vart fall inte på förstainstansrätten att ersätta beslutsfattarens ekonomiska bedömning med sin egen bedömning (förstainstansrättens dom av den 12 december 1996 i mål T-380/94, AIUFFASS och AKT mot kommissionen, REG 1996, s. II-2169, punkt 56).

- 82 Det skall först understrykas att enligt handlingarna i målet hade BFM inte noterat någon vinst sedan det bildades. Sökandena har gjort gällande att BFM:s ekonomiska resultat år 1988 nästan var i jämvikt och att man efter en svår period hade kunnat konstatera en klar förbättring av förvaltningsuppgifterna och att BFM hade blivit lönsamt, strukturellt sunt och kapabelt att ge vinst. Kommissionen har emellertid i det omtvistade beslutet, utan att motsägas av sökandena, uppgett följande:

- år 1990 noterade BFM förluster i storleksordningen 18 miljarder LIT, i förhållande till en omsättning på 14,6 miljarder,
- år 1991 uppgick BFM:s förluster till 14 miljarder LIT, i förhållande till en omsättning på 18,4 miljarder,

- år 1992 noterade BFM förluster i storleksordningen 27,6 miljarder LIT, i förhållande till en omsättning på 19,9 miljarder,
- år 1993 hade dessa förluster ökat till 36,1 miljarder LIT, medan omsättningen hade minskat till 14,7 miljarder,
- år 1994 uppgick BFM:s förluster till 13,8 miljarder LIT, i förhållande till en omsättning på 20,6 miljarder,
- år 1995 uppgick förlusterna till 15 miljarder LIT, i förhållande till en omsättning på 28,1 miljarder,
- vid slutet av år 1994 översteg BFM:s skulder 85 miljarder LIT och var vid den tid då det omtvistade beslutet antogs fem gånger så stora som dess aktiekapital på 17 miljarder LIT.

83 Dessutom anser förstainstansrätten att om det är korrekt att BFM:s räkenskaper, såsom sökandena påstår, var "behäftade med extraordinära poster som ärvt från föregående ledning" måste icke desto mindre de motsvarande skulderna beaktas i bedömningen av dess ekonomiska och finansiella ställning, vilken enligt den undersökning som sökandena själva gjort "obestridligen var vanskelig" om man inte gjorde någon skillnad mellan den "normala" och den "extraordinära" förvaltningen. Såsom kommissionen har påpekat i det omtvistade beslutet skall dessutom inte enbart företagets resultat beaktas för att bedöma dess lönsamhet, utan även de finansiella avgifter som företaget normalt måste bestrida. Sökandena har i det avseendet i sitt svar på en skriftlig fråga från förstainstansrätten medgett att nivån på BFM:s avbetalningar och finansiella avgifter var onormalt hög och att det måste bortses från "extraordinära" avgifter för att företaget skall kunna anses lönsamt.

- 84 Kommissionen var slutligen under dessa förhållanden, inom ramen för det vidsträckta utrymme för skönsmässig bedömning som den har på detta område, inte tvungen att tona ned det negativa resultatet av alla de ifrågasatta åtgärderna som den har kommit fram till genom att beakta de tecken och möjligheter till förbättring som sökandena har åberopat, eftersom de kunde anses vara obetydliga eller konstlat skapade genom att upprätta skilda konton för "den normala förvaltningen" i förhållande till den allmänna finansiella och ekonomiska situationen inom BFM vid tidpunkten för åtgärderna (se domstolens dom av den 3 oktober 1991 i mål C-261/89, Italien mot kommissionen, REG 1991, s. I-4437, punkt 14, och domen i det ovannämnda målet Air France mot kommissionen, punkt 98).
- 85 Under dessa omständigheter drog kommissionen med rätta slutsatsen att en privat investerare inte skulle ha tillfört kapitalet i fråga och vidtagit de övriga finansieringsåtgärder som de italienska myndigheterna har vidtagit i det förevarande fallet.
- 86 Förstainstansrätten anser, liksom kommissionen har fastslagit i det omtvistade beslutet, att en privat investerare som avsåg att bevilja finansiering och tillföra kapital i sådan omfattning som i det förevarande fallet skulle kräva en omstruktureringsplan ägnad att göra företaget lönsamt.
- 87 Sökandena har vid sammanträdet medgett att det inte fanns någon konkret och detaljerad omstruktureringsplan för perioden efter år 1987.
- 88 Vad beträffar perioden före år 1987 är det ostridigt att den handling som sökandena har ingett på begäran av förstainstansrätten, kallad "femårsplan för åren 1983—1987", inte har delgetts kommissionen inom ramen för det administrativa förfarandet. Förstainstansrätten erinrar om att sökandena inte inför förstainstansrätten kan åberopa en sådan handling som inte har framlagts för kommissionen under det administrativa förfarandet, eftersom lagenligheten av ett beslut avseende stöd skall bedömas mot bakgrund av den information som kommissionen har tillgång till när den antar beslutet (domstolens dom av den 26 september 1996 i mål C-241/94, Frankrike mot kommissionen, REG 1996, s. I-4551, punkt 33). Även

om denna handling skulle kunna beaktas skulle den, på grund av sitt innehåll, uppenbarligen inte kunnat anses vara en verklig omstruktureringsplan. I denna föreskrivs nämligen inte några särskilda åtgärder för att råda bot på de särskilda problem som BFM har haft. Stödet av allmänna medel var således inte förenat med några konkreta omstruktureringsåtgärder som föreskrevs i ett program som upprättats för det ändamålet, vilket är ett oundgängligt villkor för att en plan skall anses vara en omstruktureringsplan.

- 89 Vad slutligen beträffar argumentet att de åtgärder som vidtagits under den period då BFM påstods verka inom försvarssektorn, det vill säga före år 1986, inte skulle omfattas av artikel 92, utan av undantaget i artikel 223.1 b i fördraget, vill förstainstansrätten först och främst erinra om att den italienska staten inte vid något tillfälle åberopat bestämmelserna i denna artikel. Det framgår dessutom av sökandenas svar på förstainstansrättens skriftliga och muntliga frågor att inget av de av kommissionen ifrågasatta stöden hade något särskilt samband med militära projekt som utgjorde en del av den nationella försvarspolitik. Samtidigt som sökandena har påstått att vissa av åtgärderna hade "samband med obalans" som följde av BFM:s verksamhet inom försvarssektorn, har de emellertid medgett att det var "omöjligt att upprätta ett orsakssamband mellan tillskotten av nytt kapital och ändamålet med detta". Av detta följer att de åtgärder som härrör från denna tid, även om det skulle visas att BFM tillhör försvarssektorn, i vilket fall som helst inte kan anses inte omfattas av artikel 92, utan av det undantag som föreskrivs i artikel 223.1 b i fördraget.
- 90 Av ovan anförda skäl anser förstainstansrätten att kommissionen, när den kvalificerade åtgärderna i fråga som statligt stöd i den mening som avses i artikel 92.1 i fördraget, inte gjorde någon uppenbart oriktig bedömning.
- 91 Följaktligen kan talan inte vinna bifall på den tredje grunden.

Den fjärde grunden: Oriktig tillämpning av artikel 92.3 a och 92.3 c i fördraget

Parternas argument

- 92 Sökandena anser att kommissionen har överträtt artikel 92.3 a och 92.3 c i fördraget i och med att den har gjort en oriktig bedömning av såväl de åtgärder för sanering och omstrukturering som BFM har vidtagit som vikten av att företaget är etablerat i en särskilt missgynnad region. Om kommissionen hade tillämpat dessa bestämmelser korrekt, skulle den enligt sökandena ha konstaterat att åtgärderna i fråga var förenliga med den gemensamma marknaden.
- 93 De ifrågasatta åtgärderna borde i vilket fall som helst ha ansetts vara förenliga med den gemensamma marknaden med tanke på att de bidrar till att anpassa BFM:s strukturer inom ramen för ett program för återställande av företagets lönsamhet, att de avser ett företag beläget i en stödregion där upprätthållandet av produktionsverksamheten har ett prioriterat värde och att de avser ett litet företag, på vilket bestämmelserna om statligt stöd skall tillämpas på ett smidigt sätt.
- 94 Kommissionen har först och främst erinrat om att undantaget i artikel 92.3 a och 92.3 c i fördraget förutsätter att det finns en verklig omstruktureringsplan, för att stödets positiva effekter på den regionala utvecklingen skall bli varaktiga och således kompensera effekterna av snedvridningen av konkurrensen (domstolens dom av den 21 mars 1991 i mål C-305/89, Italien mot kommissionen, REG 1991, s. I-1603, punkt 36).
- 95 Kommissionen har understrukit att det i förevarande fall saknas en omstruktureringsplan och att inga undantag var tillämpliga.

- 96 Intervenienten Manoir har för sin del tillagt att stöd till ett företag beläget i en stödregion inte kan bedömas mera välvilligt än när det är fråga om regioner som inte åtnjuter stöd. Vid slutet av omstruktureringsprocessen måste företaget alltid vara ekonomiskt lönsamt och verkligen bidra till utvecklingen av regionen utan att ständigt behöva stödjas.

Förstainstansrättens bedömning

- 97 Enligt artikel 92.3 i fördraget får kommissionen genom undantag från förbudet mot statligt stöd som är ägnat att snedvrída konkurrensen förklara att följande stöd kan anses förenligt med den gemensamma marknaden:

”a) stöd för att främja den ekonomiska utvecklingen i regioner där levnadsstandarden är onormalt låg eller där det råder allvarlig brist på sysselsättning,

...

c) stöd för att underlätta utveckling av vissa näringsverksamheter eller vissa regioner, när det inte påverkar handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset. Dock skall det stöd till varvsindustrin som förekommer den 1 januari 1957, i den mån det endast svarar mot frånvaron av tullskydd, gradvis minskas på samma villkor som gäller för utvecklingen av tullar, om inte annat följer av de bestämmelser i detta fördrag som avser den gemensamma handelspolitiken gentemot tredje land”.

- 98 Såsom kommissionen har anmärkt skall stöd till företag i svårigheter vara förbundet med en omstruktureringsplan avsedd att minska eller ändra inriktningen på dess verksamhet för att förklaras förenligt med artikel 92.3 c i fördraget (domen av den 14 september 1994 i det ovannämnda målet Spanien mot kommissionen, punkt 67). Följaktligen har statligt stöd, som har beviljats ett företag och som används

för att kompensera dess förluster utan att omfattas av ett tillfredsställande omstruktureringsprogram, sådana drag att det är uteslutet att det kan omfattas av det undantag från förbudet mot stöd som föreskrivs i denna bestämmelse (domstolens dom av den 14 september 1994 i mål C-42/93, Spanien mot kommissionen, REG 1994, s. I-4175, punkt 26—29).

- 99 Dessutom bör och skall denna skyldighet att förbinda stödåtgärderna med en tillfredsställande omstruktureringsplan rimligen vara bekant för sökandena. Kommissionen har nämligen redan i sin *åttonde rapport om konkurrenspolitiken* av år 1979 (punkt 228) påpekat att den krävde att en omstruktureringsplan i förväg meddelades när det var fråga om ett betydelsefullt konkret fall. Denna regel har bekräftats och gjorts ännu mer uttrycklig i kommissionens riktlinjer för statligt stöd för räddning och omstrukturering av företag i svårigheter (EGT 1994, C 368, s. 12), enligt vilka det uttryckligen krävs att ett fungerande omstrukturerings- eller saneringsprogram framläggs för kommissionen med alla nödvändiga detaljupplysningar (punkt 3.2.2 A), att företaget helt genomför den omstruktureringsplan som kommissionen har godkänt (punkt 3.2.2 D) och enligt vilka det föreskrivs att genomförandet och uppföljningen av omstruktureringsplanen kontrolleras med hjälp av detaljerade årliga rapporter som skall framläggas för kommissionen (punkt 3.2.2 E).
- 100 I det förevarande fallet är det dock ostridigt att någon omstruktureringsplan för BFM inte har delgetts kommissionen under det administrativa förfarandet (se ovan, punkterna 81 och 82). Det var således i vilket fall som helst uteslutet att tillämpa artikel 92.3 c i fördraget till förmån för BFM.
- 101 Det skall erinras om att de undantag från den fria konkurrensen som föreskrivs i artikel 92.3 a och 92.3 c i fördraget för regionalstöd har sin grund i strävandet efter solidaritet inom gemenskapen, vilket är ett av fördragets grundläggande syften, såsom framgår av dess ingress. Då kommissionen utövar sin befogenhet att göra skönsrättsliga bedömningar åligger det denna att sammanjämka målen för den fria konkurrensen med målen för solidariteten inom gemenskapen med beaktande av proportionalitetsprincipen. I detta sammanhang är kommissionen skyldig att utvärdera hur branschen kan påverkas av det planerade regionalstödet, även vad beträffar de regioner som kan omfattas av punkt 3 a, för att undvika att genom en stödåtgärd skapa ett branschproblem på gemenskapsplanet, som är allvarligare än

det ursprungliga, regionala problemet. Således är lönsamhetskriteriet relevant även i denna analys (se domen i det ovannämnda målet AIUFFASS och AKT mot kommissionen, punkterna 54 och 120). Dessutom har domstolen understrukt att skillnaden i formulering mellan artikel 92.3 a och artikel 92.3 c inte kan leda till slutsatsen att kommissionen inte alls skall ta hänsyn till gemenskapsintresset när den tillämpar artikel 92.3 a och att den endast skall kontrollera att åtgärderna i fråga är specifikt regionala, utan att bedöma deras inverkan på den eller de relevanta marknaderna inom gemenskapen som helhet (domen av den 14 januari 1997 i det ovannämnda målet Spanien mot kommissionen, punkt 17).

- 102 BFM är förvisso etablerat i en region som kan komma i åtnjutande av regionalstöd i enlighet med artikel 92.3 a i fördraget. Det har emellertid rått stark överkapacitet inom branschen (se det obestridda konstaterandet i det omtvistade beslutet under avsnitt VI). Med hänsyn till den ovannämnda rättspraxisen har inte kommissionen begått något uppenbart fel när den, med beaktande av denna situation på marknaden, jämte den omständigheten att företaget uppenbarligen inte var lönsamt, vägrade att medge tillämpning av det nämnda undantaget. Således kan under de förhållanden som råder i det förevarande fallet, där det företag som åtnjuter rättsstridigt stöd synbarligen har kunnat hålla sig kvar på marknaden enbart tack vare detta stöd, regionala hänsyn i enlighet med artikel 92.3 a inte motivera ett undantag från det principiella förbudet mot stöd som är ägnat att snedvrída konkurrensen. Sådant stöd kan inte anses "främja den ekonomiska utvecklingen" i regionen i den mening som avses i artikel 92.3 a i fördraget.
- 103 Av detta följer att kommissionen inte har gjort någon uppenbart oriktig bedömning genom att anse att inget av undantagen från det förbud mot stöd som föreskrivs i artikel 92.3 a och 92.3 c i fördraget är tillämpligt i det förevarande fallet.
- 104 Under dessa omständigheter kan talan inte heller vinna bifall på denna grund.

- 105 Eftersom talan inte kan bifallas på någon av de av sökandena anförda grunderna, skall den ogillas.

Rättegångskostnader

- 106 Enligt artikel 87.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Eftersom sökandena har tappat målet, skall de förpliktas att solidariskt ersätta Manoirs och kommissionens rättegångskostnader, då dessa har yrkat detta. I enlighet med artikel 87.4 i rättegångsreglerna skall den franska regeringen bära de rättegångskostnader som är en följd av dess intervention.

På dessa grunder beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN
(tredje avdelningen i utökad sammansättning)

följande dom:

- 1) Talan ogillas.

- 2) Sökandena skall solidariskt ersätta kommissionens och Manoirs rättegångskostnader.

3) Republiken Frankrike skall bära sina rättegångskostnader.

Tiili

Briët

Lenaerts

Potocki

Cooke

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 15 september 1998.

H. Jung

V. Tiili

Justitiesekreterare

Ordförande